

Bc. et Bc. Jana Pérez Medrano, DiS.:

Zobrazení rodiny ve španělské a české frazeologii a idiomatice

Posudek oponenta diplomové práce

Předkládaná rozsáhlá diplomová práce (221 s.) se zabývá španělskými frazémy, které obsahují ve svých názvech rodinu a rodinné příslušníky. Autorka si klade několik cílů. Hlavním cílem je porovnat španělské a české frazémy z této oblasti, určit míru vzájemné shody a podobnosti. Toto samo o sobě bývá obvyklým cílem prací s podobnou tematikou, autorka se však rozhodla tento rámec ještě překročit, a to hned dvojím způsobem: zkoumané španělské i české frazémy podrobila sémantické analýze a provedla sondu do španělštiny mexické.

Formálně je kromě úvodu a závěru práce rozdělena na 14 kapitol, které v sobě obsahují teoretickou i praktickou část práce. Následuje resumé v češtině a španělštině a seznam použité literatury včetně elektronických zdrojů.

V teoretické části (s. 11-36) autorka nejprve popisuje vymezuje frazeologii a idiomatiku jako disciplínu, popisuje její vztah k dalším disciplínám a zabývá se stručně její historií. Dále se autorka zaměřuje na odbornou terminologii, neboť ve španělské i české frazeologii vládne v tomto ohledu poměrně značná nejednotnost. Teoretická část má je přehledového charakteru. Autorka vychází z přiměřeného množství prací českých (zejm. Fr. Čermák, Příruční mluvnice češtiny), španělských (Corpas Pastor, Casares, Ruiz Gurillo) a dalších.

Ačkoli je na první pohled patrné, že teoretická část je svým rozsahem ve značném nepoměru k části praktické, v tomto typu práce to nepovažuji za závadu, neboť teoretická část je tu zamýšlena spíše jako rámec, do něhož je zasazeno hlavní těžiště práce, a to sice její praktická část.

V sedmé kapitole je podrobně popsána metodologie práce a hypotéza (s. 37-45). Autorka si vytvořila rozsáhlý korpus čítající přibližně 1000 frazémů španělských a 200 frazémů českých (oceňuji pečlivě uvedené zdroje i se zkratkami), která následně rozdělila podle bazových slov do tří skupin (pokrevní a nepokrevní příbuzenské vztahy a muž/žena jako jednotlivci). Analýza těchto skupin tvoří jádro praktické části práce (kapitoly 8-13, s. 46-175). Je třeba ocenit, že autorka zařadila též frazémy, které explicitně neobsahují názvy příbuzných, svým významem se k nim však vztahují (např. *De tal palo tal astilla*). Je zřejmé, že sestavení korpusu muselo dát značnou práci.

Dalším krokem pak bylo hledání míry ekvivalence mezi španělskými frazémy a jejich českými protějšky, přičemž v úvahu brala autorka formální podobu a sémantický význam frazému. Zároveň se autorka snažila přiřadit ke každému frazému pozitivní, negativní či neutrální konotaci vztahující se k danému bazovému slovu, což jí následně umožnilo srovnání následně srovnání vnímání jednotlivých členů rodiny v každém z jazyků. I přesto, že některé přiřazené konotace považuji za subjektivní a diskutabilní, práce tím dle mého názoru získala další, nápaditý rozměr. Výsledkem jsou dílčí přehledné tabulky a shrnující komentáře k jednotlivým zkoumaným bazovým slovům. Závěry z této části jsou shrnuty v kapitole 13.

Kapitola 14 (s. 176-209) je věnována analýze 249 frazémů vyskytujících se pouze v mexické španělštině, postup je obdobný jako v předcházejících kapitolách.

Závěrečná kapitola 15 (s. 210-212) poskytuje shrnutí výsledků práce – srovnání četnosti jednotlivých báзовých slov zastoupených ve frazémeh, míru shody španělštiny s češtinou a srovnání jejich sémantické konotace.

Připomínky a náměty k obhajobě:

- Na konci teoretické části nebo v metodologii mohla autorka explicitně vymezit, jaké charakteristiky budou mít „frazémy“, které bude zkoumat: v korpusu převažují frazémy mající charakter věty, které po sémantické stránce v sobě nesou určitou lidskou moudrost nebo zkušenost (příслови), objevují se i přirovnání (*mít někoho rád jako bratra*) a slovní spojení, která vyjadřují vlastnost určité osoby (*hijo de papá, tía cañón*). Měla autorka při výběru frazému nějaká vlastní kritéria, na jejichž základě je zařazovala do svého korpusu?
- Je velmi diskutabilní, zda např. výrazy *tío bueno/cachas, tía cañón* lze považovat za frazémy. Dle mého názoru by však měly být dle v práci zařazeny spíše do kategorie „muž“, resp. „žena“.
- Autorčiny závěry jsou ve vztahu k analyzovaným datům dobře obhajitelné. Přesto bych ráda upozornila vzhledem k nestejně velkému objemu dat ve španělštině a češtině (kterého si je autorka vědoma) na nutnou opatrnost ve vyjádřeních typu „v češtině tento motiv zcela chybí“ (s. 211).
- Jak sama autorka uvádí, velká část frazémů má své kořeny ve středověku a bude zobrazovat spíše tradiční pojetí patriarchální rodiny (s. 42). Sama autorka připouští, že mnohé české frazémy jsou zastaralé (s. 42). Obdobná bude (vzhledem ke zdroji z r. 1555) i situace ve španělštině. Některé frazémy vznikly oproti tomu nedávno, případně se aktualizovaly (*žena a auto se nepůjčují*). Do jaké míry odráží dle autorky frazeologie mimojazykovou realitu daného společenství? Mělo by pro poznání této mimojazykové reality smysl zkoumat aktivní znalost/užívání frazémů v současném jazyce? Kterou metodu zkoumání by autorka zvolila a proč?

Celkové hodnocení: Z výše uvedeného vyplývá, že se jedná o promyšlenou práci nadstandardního rozsahu, která plně vyhovuje požadavkům kladeným na diplomovou práci. Z formálního hlediska jsem kromě občasných překlepů nenalezla závažnější nedostatky. Celkově hodnotím práci stupněm **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 28. 8. 2019

PhDr. Zuzana Krinková, Ph.D.